

Konstrukció azonosító: RRF-4.2.1-23-2023-00001

Az éghajlatváltozás elleni küzdelemmel foglalkozó jelentősebb nemzetközi dokumentumok

„FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁGI
VÍZGAZDÁLKODÁS A GYAKORLATBAN”
CÍMŰ KÉPZÉS (AGRÁRMINISZTERIUM)

Dr. Pálvölgyi Tamás tanszékvezető egyetemi docens
nemzetközi és stratégiai dékánhelyettes
Víz tudományi Kar
Nemzeti Közszolgálati Egyetem

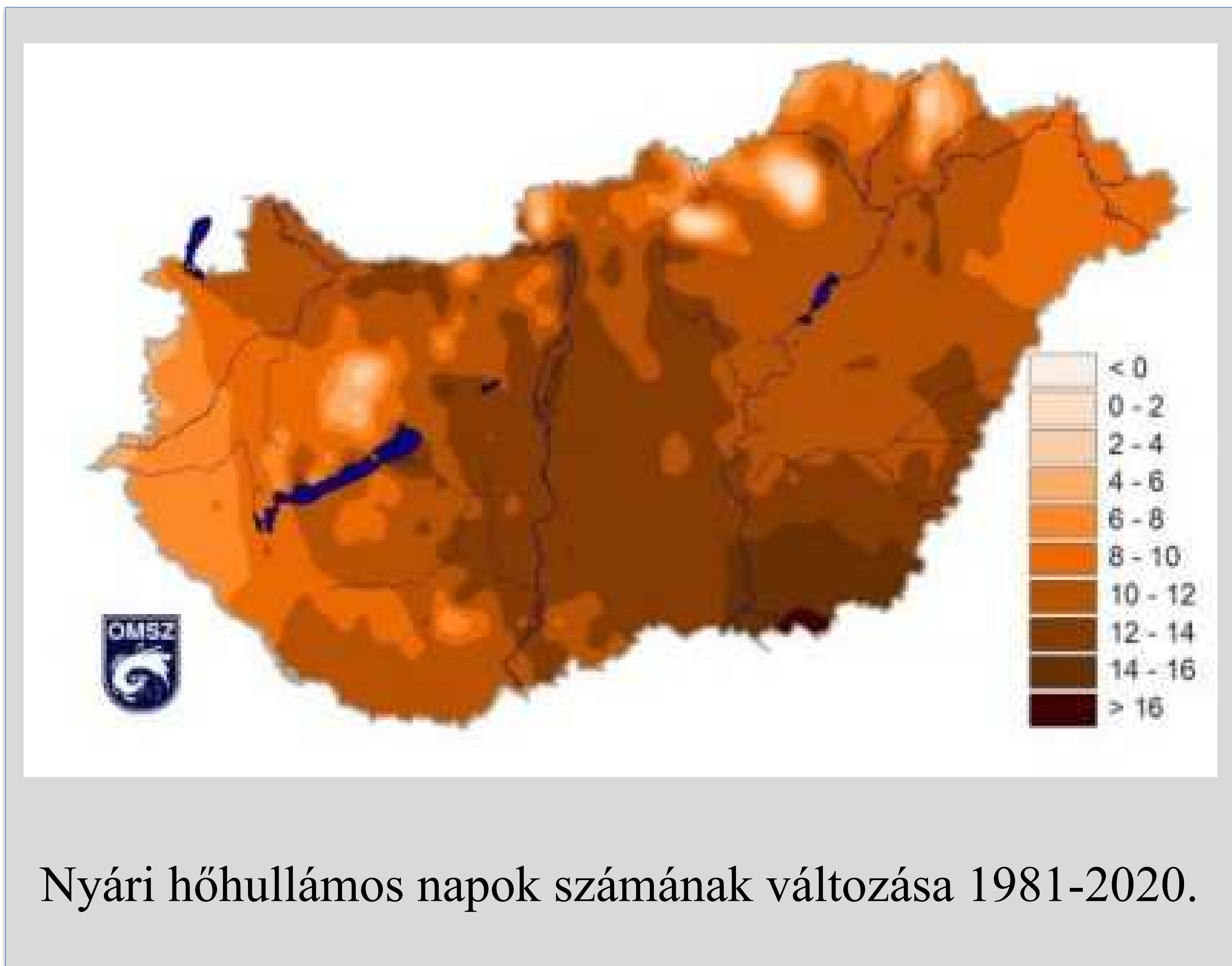

I. Klímahatások, következmények, klímasérülékenység

Az Európai Parlament 2022. szeptember 15-i állásfoglalása az aszály, a tűzvészek és más szélsőséges időjárási jelenségek következményeiről: az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló uniós erőfeszítések fokozása (2022/2829(RSP))

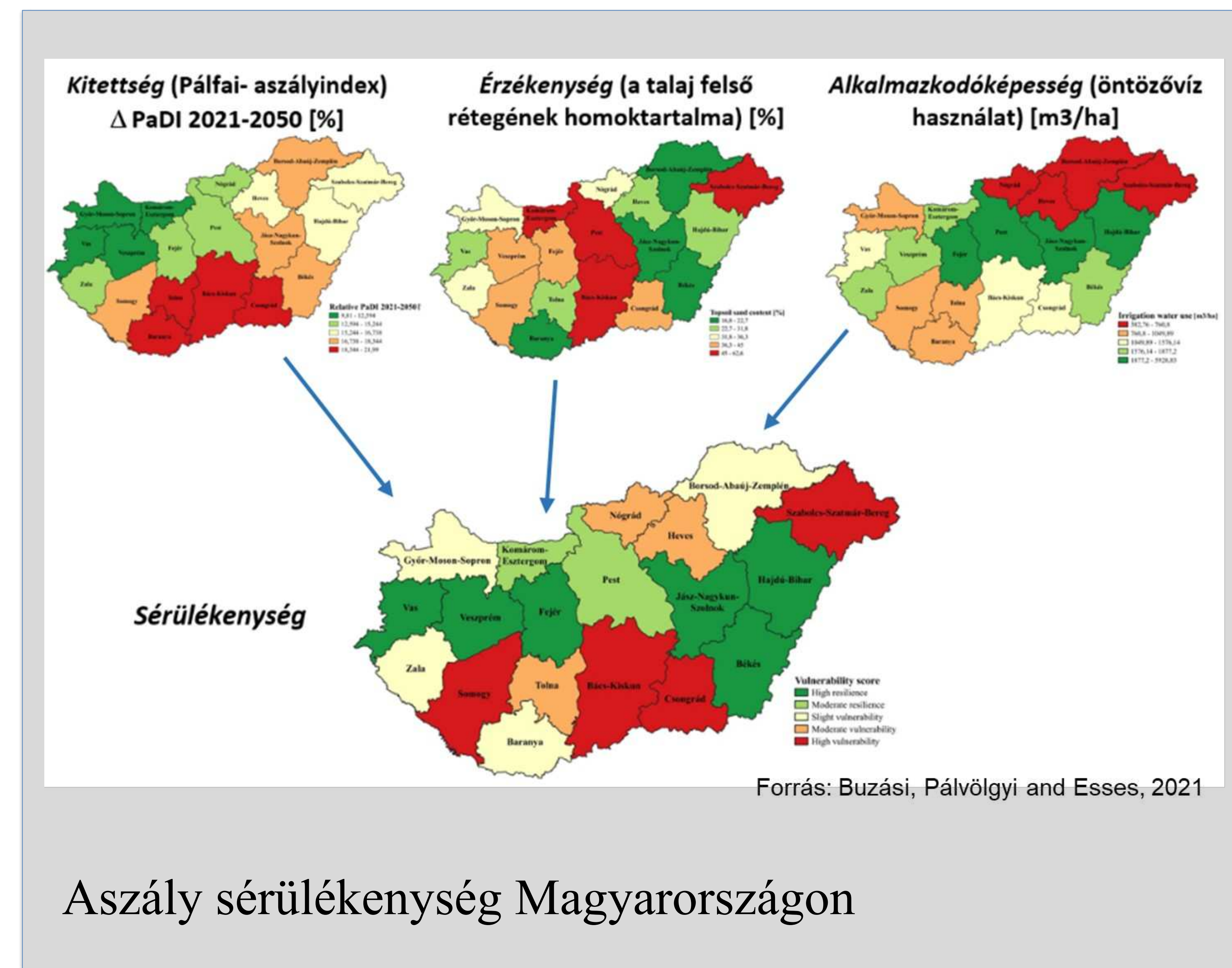
Háttér I.

SZÉLSŐSÉGES IDŐJÁRÁSI JELENSÉGEK EURÓPÁBAN, MAGYARORSZÁGON

Az elmúlt években Európa számos régióját érintették:

- Kiterjedt aszályok, amelyek súlyosan befolyásolták a mezőgazdaságot és a vízellátást.
- Pusztító erdőtüzek, különösen Dél- és Közép-Európában.
- Hirtelen áradások, amelyek jelentős károkat okoztak az infrastruktúrában és az emberi életben.

Önmagában a klímaváltozás nem magyarázza kellőképpen az aszályal szembeni sebezhetőséget!

Háttér II.

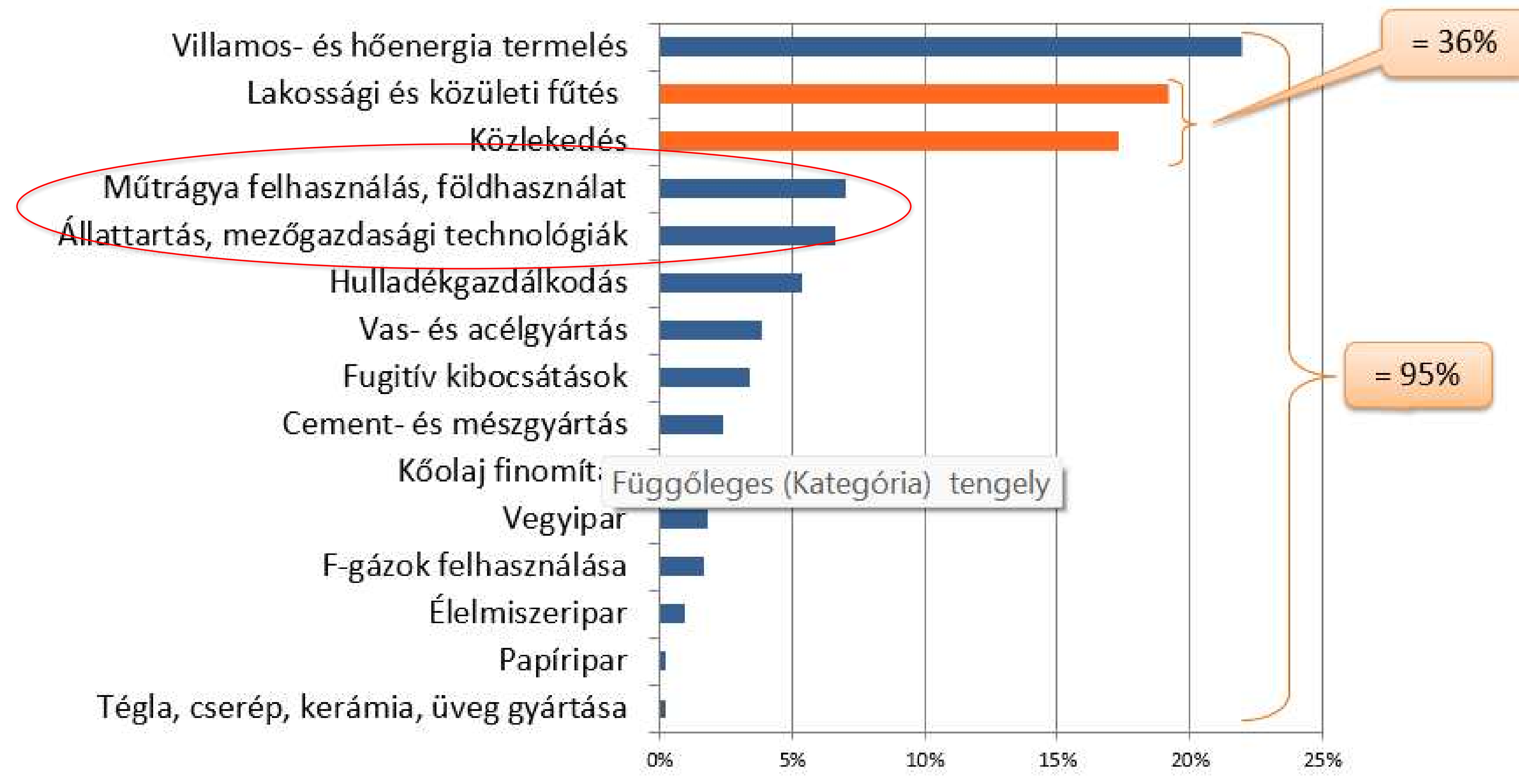
SZAKPOLITIKAI ÁLLÁSFOGLALÁS

Miért fontos a mezőgazdaság?

Az Európai Parlament 2022. szeptember 15-i állásfoglalása az aszály, a tűzvészek és más szélsőséges időjárási jelenségek következményeiről

Az Európai Parlament 2022. szeptember 15-én állásfoglalást fogadott el, amely az egyre gyakoribb és súlyosabb aszályok, tűzvészek és egyéb szélsőséges időjárási események következményeit vizsgálja.

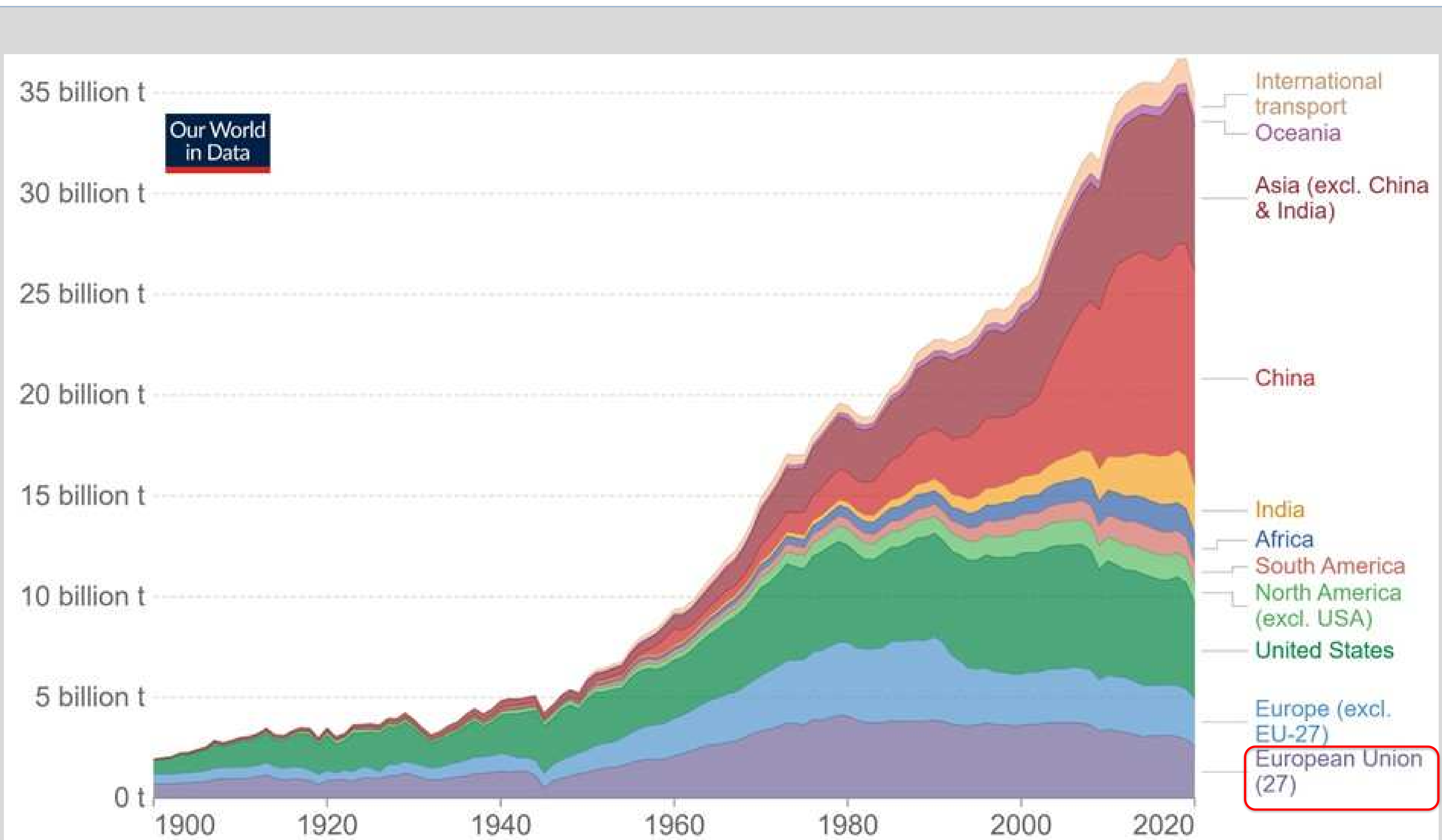
Az állásfoglalás célja, hogy felhívja a figyelmet az éghajlatváltozás hatásaira, és sürgeti az uniós erőfeszítések fokozását a klímavédelem terén.

ÜHG kibocsátás ágazati megoszlása Magyarországon (2021)

Mi a jelentősége egy EU Parlamenti állásfoglalásnak?

Az állásfoglalás fő pontjai

A nagy CO2 kibocsátók: Kína, Távol-Kelet, USA, EU és India

Az Európai Parlament felszólította az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy:

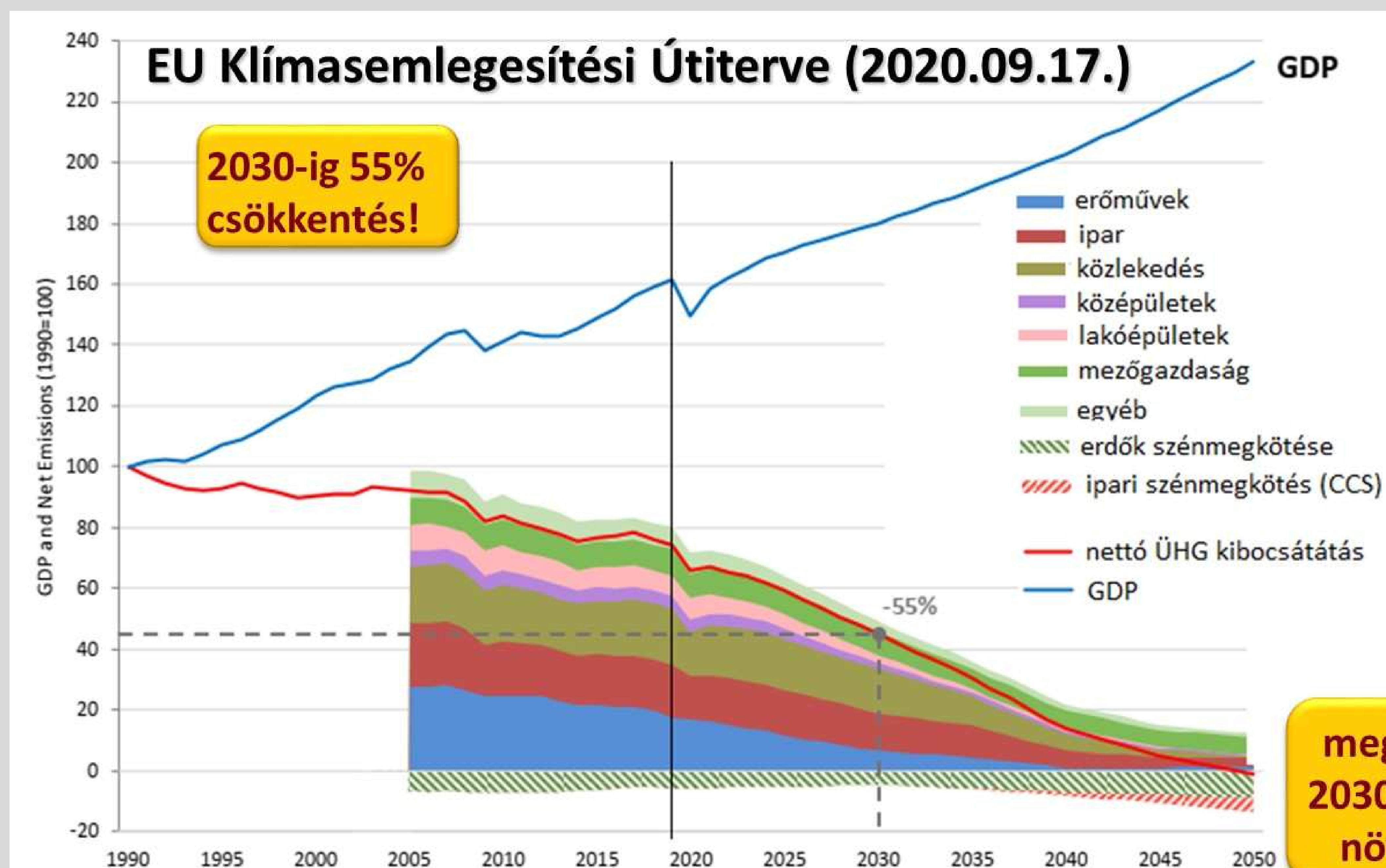
- **Erősítsék meg az uniós klímavédelmi célokat** és gyorsítsák fel a zöld átállást.
- Támogassák a fenntartható vízgazdálkodási stratégiákat és az erdővédelemmel kapcsolatos intézkedéseket.
- Fejlesszék a katasztrófa-megelőzési és gyorsreagálási mechanizmusokat.
- Biztosítsanak több pénzügyi forrást a klímaváltozással kapcsolatos kutatásokra és innovációkra.

Mekkora az EU részesedése?

Miért érdemes?

Uniós szintű klímavédelmi lépések

Realisztikus?

Forrás: Stepping up Europe's 2030 climate ambition: Investing in a climate-neutral future for the benefit of our people
Brussels, 17.9.2020 COM(2020) 562 final

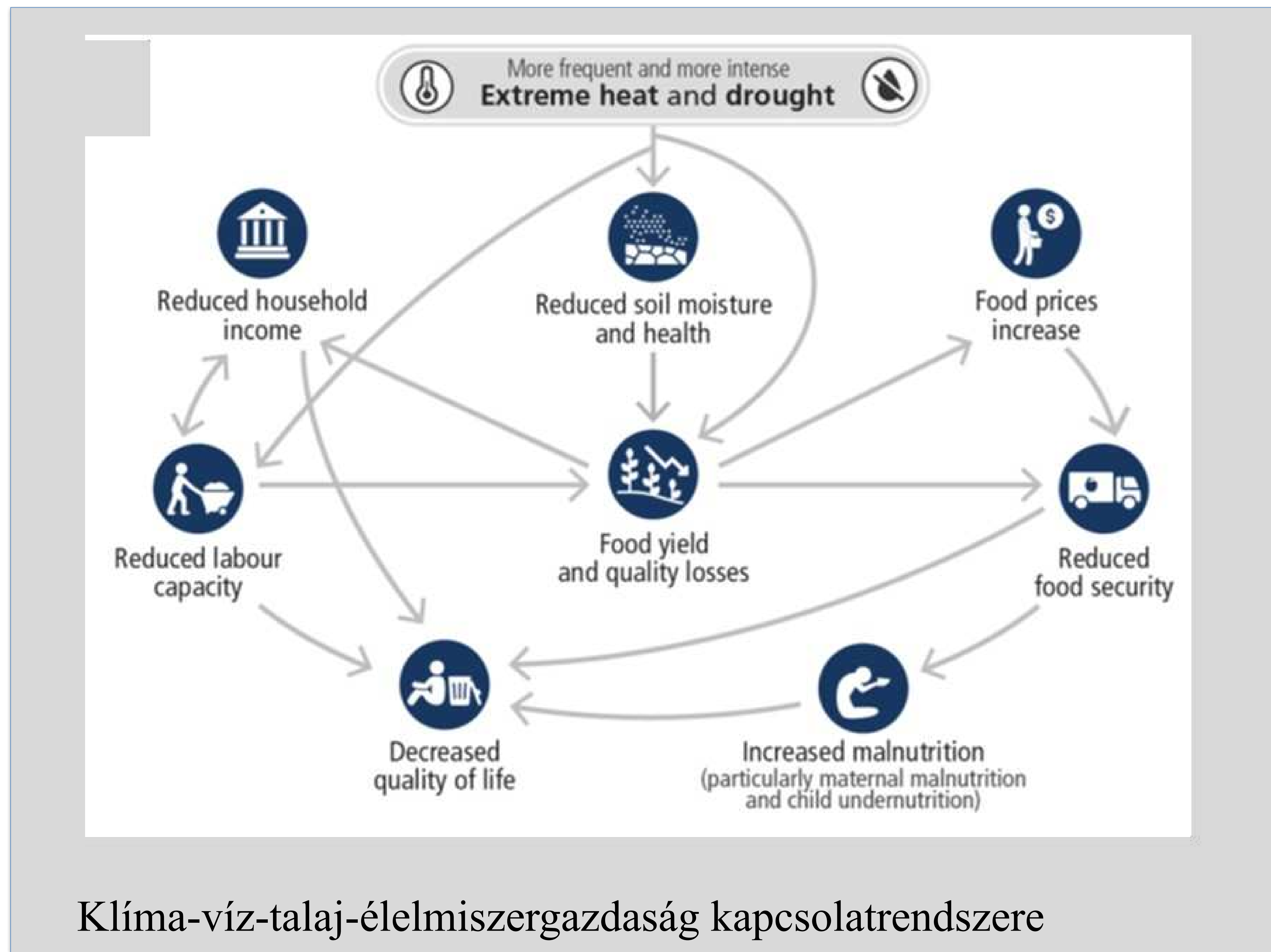
Az állásfoglalás hangsúlyozza az alábbi lépések fontosságát:

- A **Fit for 55** csomag teljes körű végrehajtása.
- Az Európai Zöld Megállapodás célkitűzéseinek gyorsítása.
- A megújuló energiaforrások fejlesztése és az energiahatékonyság növelése.
- A szén-dioxid-kibocsátás csökkentése a közlekedési és ipari szektorban.

Mit jelent a Fit for 55?

Kihívások és kritikák

A RENDSZER-SZEMLÉLET HIÁNYA

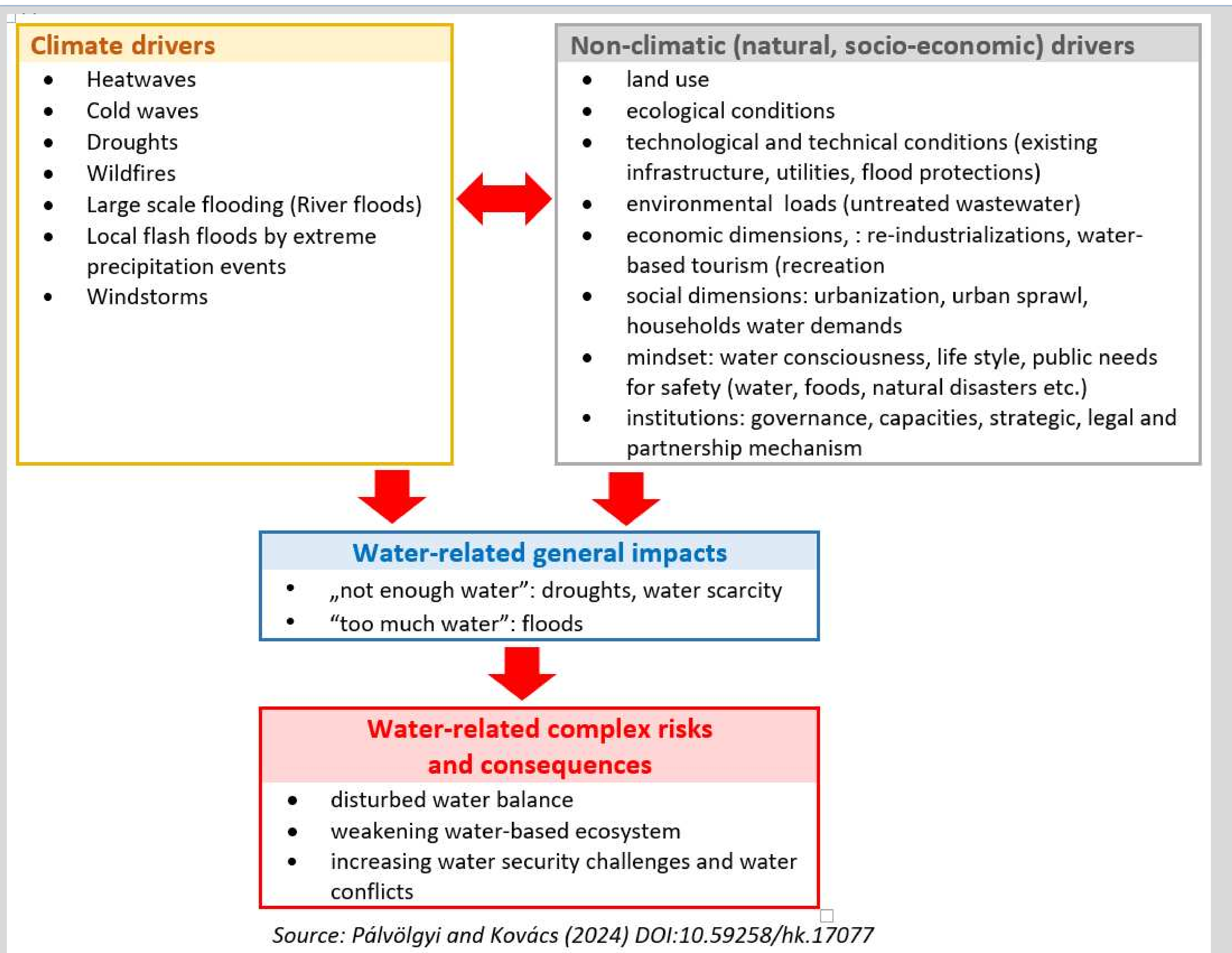
Bár az állásfoglalás ambiciózus célokat tűz ki, a végrehajtás előtt álló akadályok közé tartoznak:

- A tagállamok közötti eltérő érdekek és politikai prioritások.
- A fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentésének gazdasági és társadalmi hatásai.
- Az éghajlatváltozással kapcsolatos finanszírozás biztosítása.

Integrált (térségek, ágazatok közötti) szakpolitikákra van szükség!

Átmenet a fenntartható fejlődés felé

Kihívások és kritikák I.

„Minden mindennel összefügg”

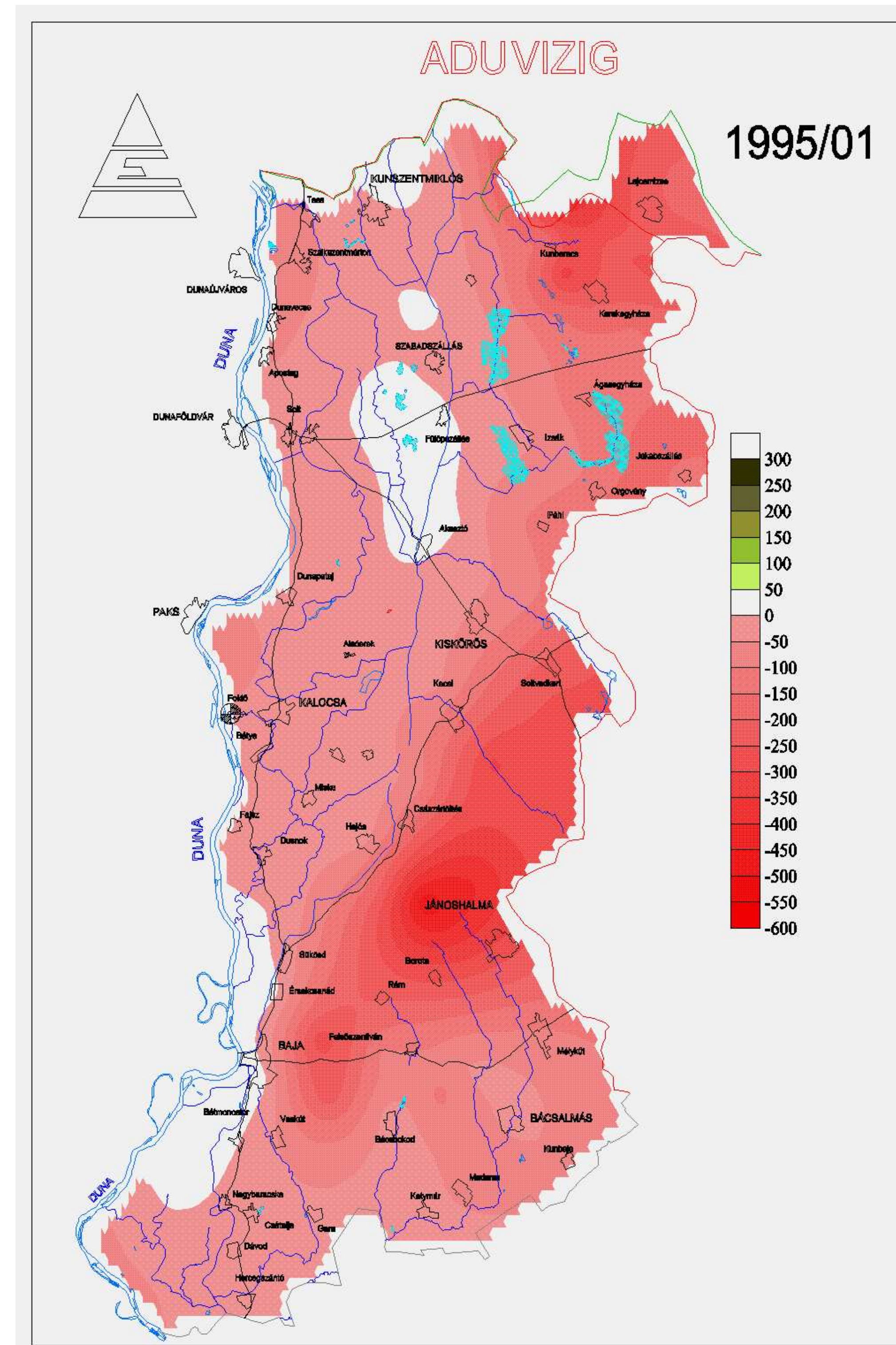
Klimatikus és nem-klimatikus hajtóerők, hatások és kockázatok

Kihívások és kritikák II.

A DUNA-TISZA KÖZE (HOMOKHÁTSÁG): AZ ELSIVATAGOSODÁS KOCKÁZATA

Miért van elvándorlás a térségből, hova vezet ez?

•A (közel) múlt folyamatai:

- Árvízmentesítés, folyószabályozás, lecsapolás, vízrendezés, komplex melioráció, stb.
- Időszakos belvíz, aszályok és vízminőségi problémák még mindig érvényesülnek
- A vízhiány közel 40 éve probléma
- Nagyon sok tudást sikerült felhalmozni, a végbemenő folyamatok egy része ismertté vált
- Alapvető kérdésekre még mindig nincs válasz, továbbra sincs konkrét mindenki által elfogadott megoldás

Milyen kérdések állnak előttünk?

- Kinek, hol, mikor mennyi, milyen minőségű vízre van szüksége?
- Tisztában vagyunk-e a vízkészletekkel?
- Mekkora a költsége és a szereplők fizetési hajlandósága a vízigenyek kielégítésére?

1961-1990 közötti havi átlagos talajvízszintektől való eltérés időbeli alakulása a Hátság Ny-i peremén és a Duna-völgyben

Konklúziók

Éghajlati analógiák 2070-re

Az Európai Parlament állásfoglalása fontos lépés az éghajlatváltozás elleni küzdelemben, de:

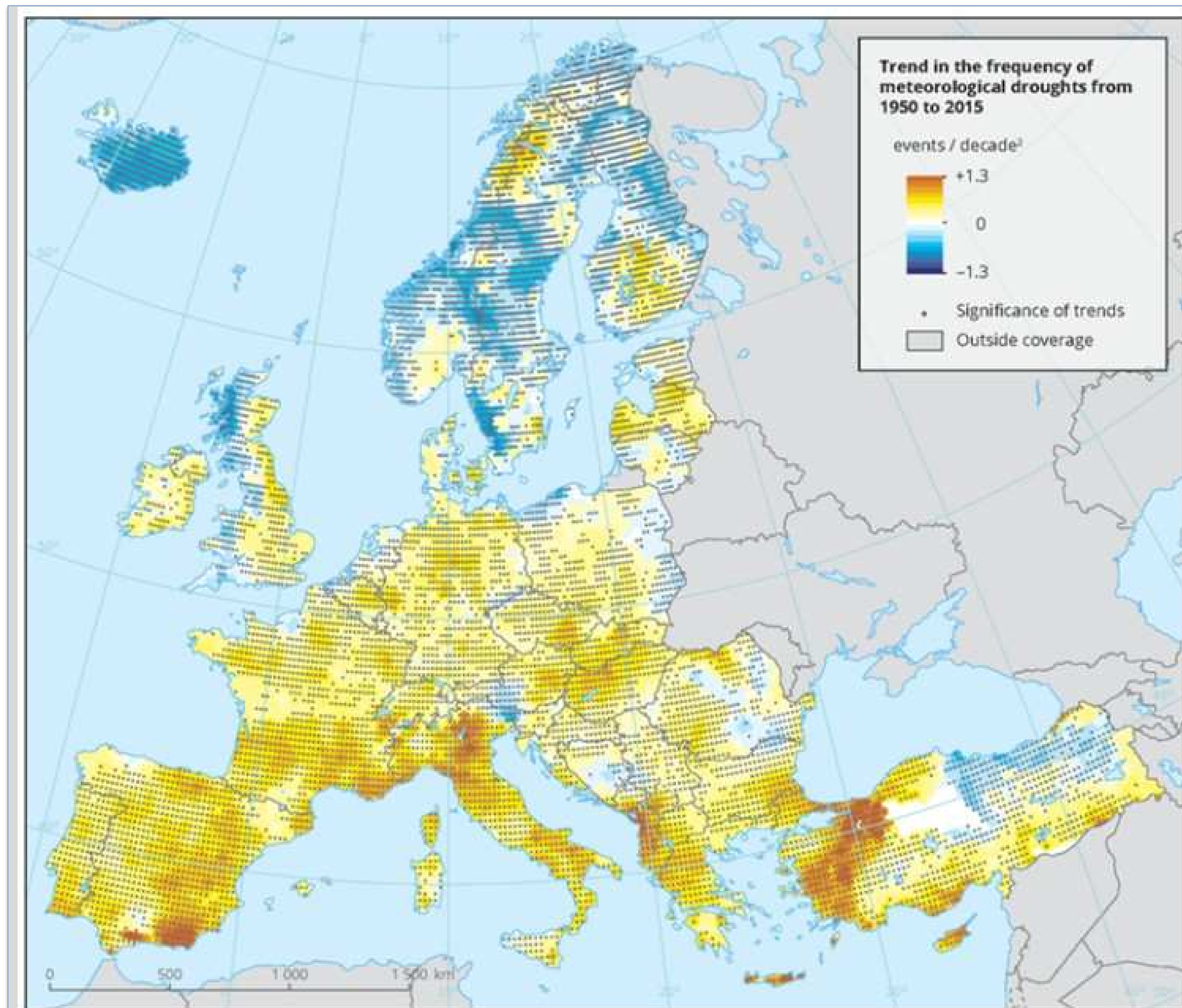
- a sikeres megvalósításhoz szükséges a tagállamok együttműködése,
- a pénzügyi források növelése és
- az érintett szektorok aktív részvétele.

Az állásfoglalás hangsúlyozza, hogy az Unió jövőbeli gazdasági és társadalmi stabilitása szorosan összefügg a klímaváltozás elleni hatékony fellépéssel.

**II. Az elsivatagosodás elleni
küzdelemről szóló ENSZ egyezmény
(UNCCD)**

Háttér

MIÉRT PROBLÉMA AZ ELSIVATAGOSODÁS?

Mi az elsivatagosodás? Miért fontos ezzel foglalkozni?

- Éghajlatváltozás hatásai
- Erdőirtás és túllegeltetés
- Vízhány és talajerózió
- Gazdasági és társadalmi következmények

„kevés víz” ⇒ „elfogyó víz”

A meteorológiai aszályok gyakoriságának változása (1950-2015)

Az UNCCD létrejötte és céljai

United Nations

Convention to Combat
Desertification

Létrehozás éve: 1994

- Célja: A száraz területek termékenységének megőrzése és helyreállítása
- Tagállamok száma: 197 ország

Fő céljai:

- Fenntartható földhasználati stratégiák
- Víz- és talajgazdálkodás fejlesztése
- Lokális közösségek támogatása
- Nemzetközi együttműködés és tudásmegosztás

Hogyan működik?

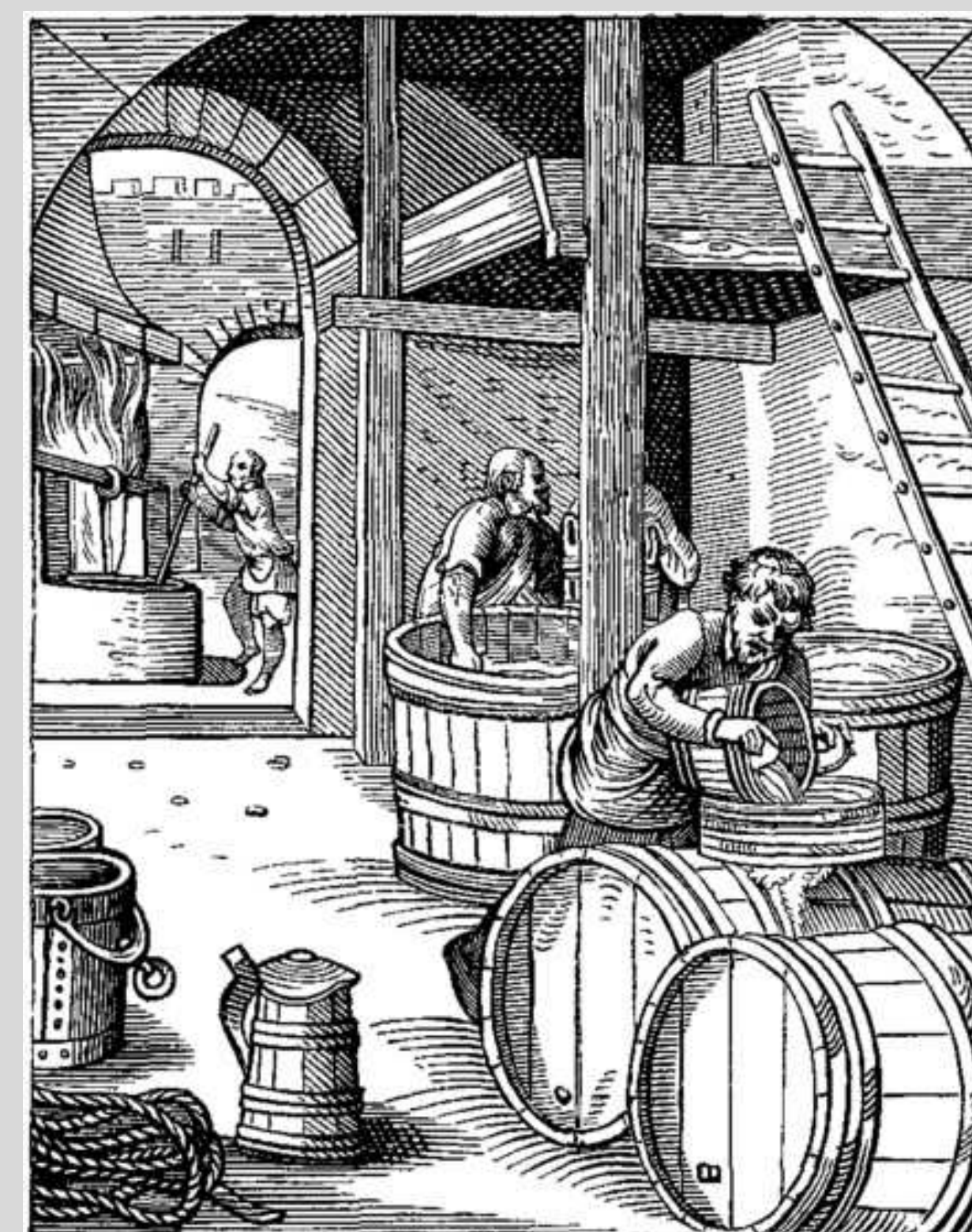
a juhtenyésztés elterjedése
a Tudor-kori Angliában

P. Brueghel. Téli táj korcsolyázókkal, 1565.

16. század: a sör elterjedését is a
klíma lehűlésének köszönhetjük 😊

Kis jégkorszak („Maunder-minimum”):

1 C-os átlaghőmérséklet csökkenés

Európában a 16. században

Elsivatagosodás elleni főbb beavatkozások

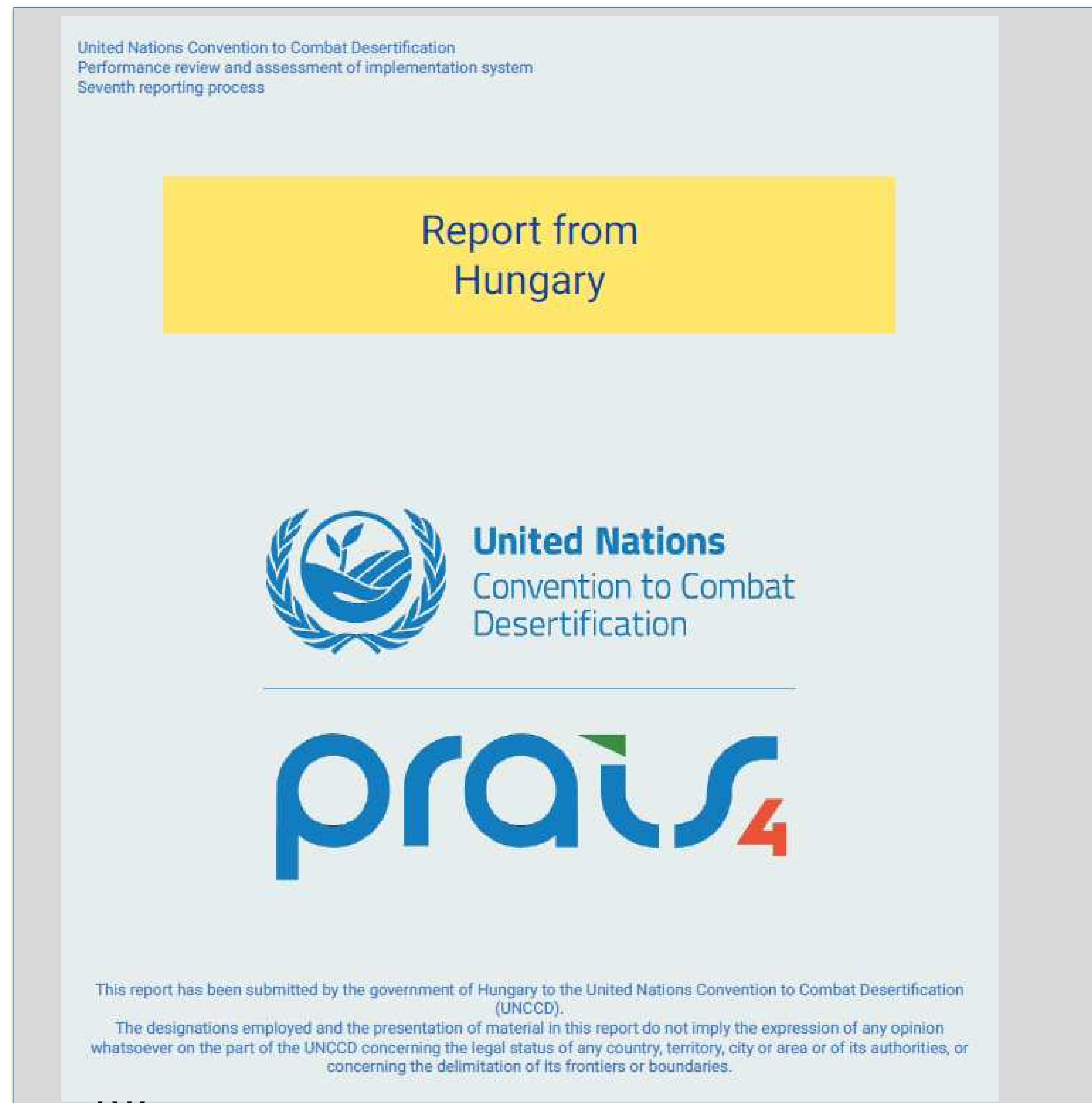
- Erdőtelepítés és talajvédő növények
- Vízmegtartás, víztározók és öntözési rendszerek
- Hagyományos és modern technológiák
- Fenntartható mezőgazdaság

Sikeres programok és projektek

- Nagy Zöld Fal Afrikában
- Kína: Sivatagellenes erdősítés
- Latin-Amerika: Talajmegújító kezdeményezések
- Európa: Regionális, integrált vízgazdálkodási modellek

Adaptáció és reziliencia!

Magyarország és az UNCCD

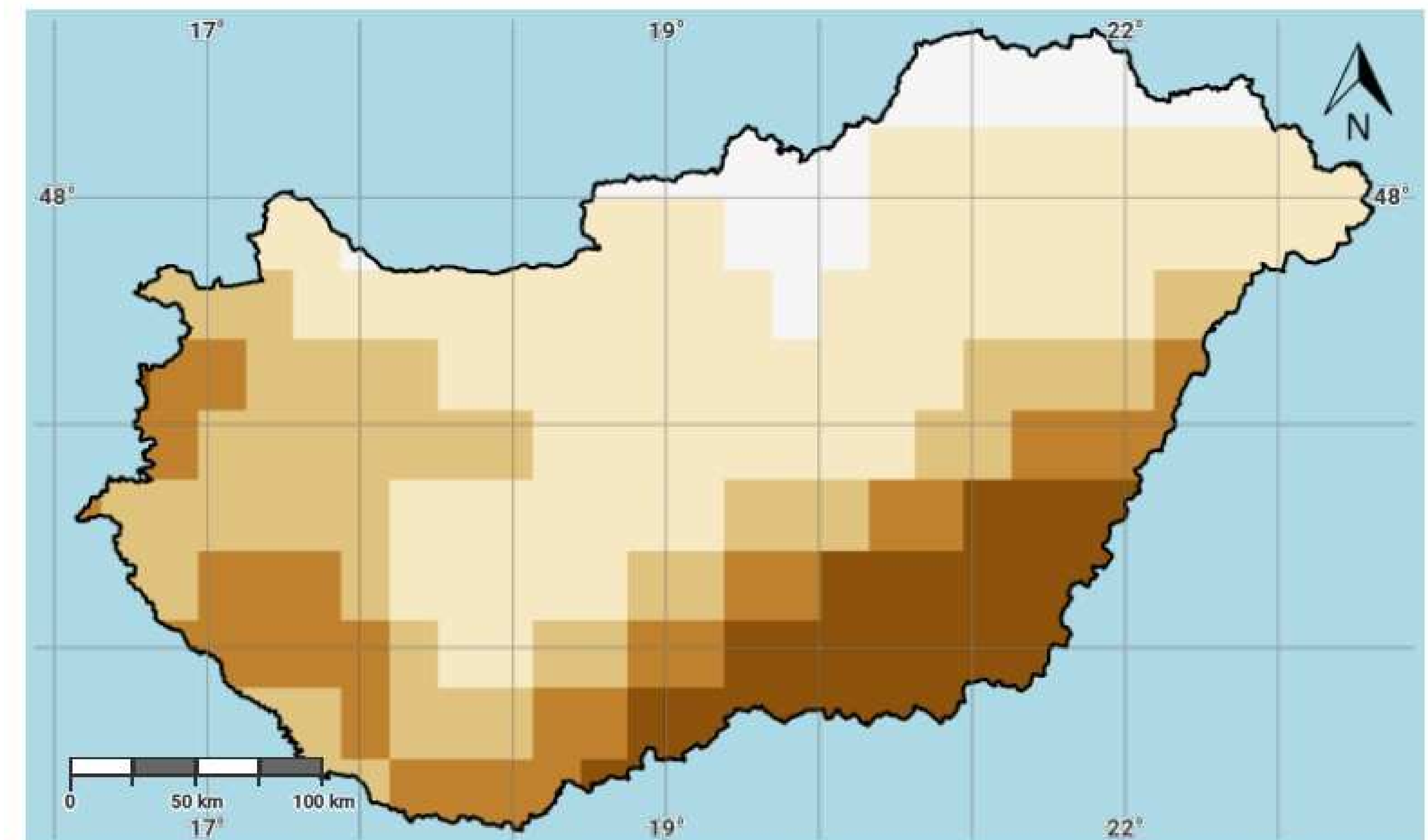
Magyarország részvétele

- Hazai elsivatagosodási problémák (Homokhátság)
- Fenntartható földhasználati stratégiák
- Hungary Country Report (2022)

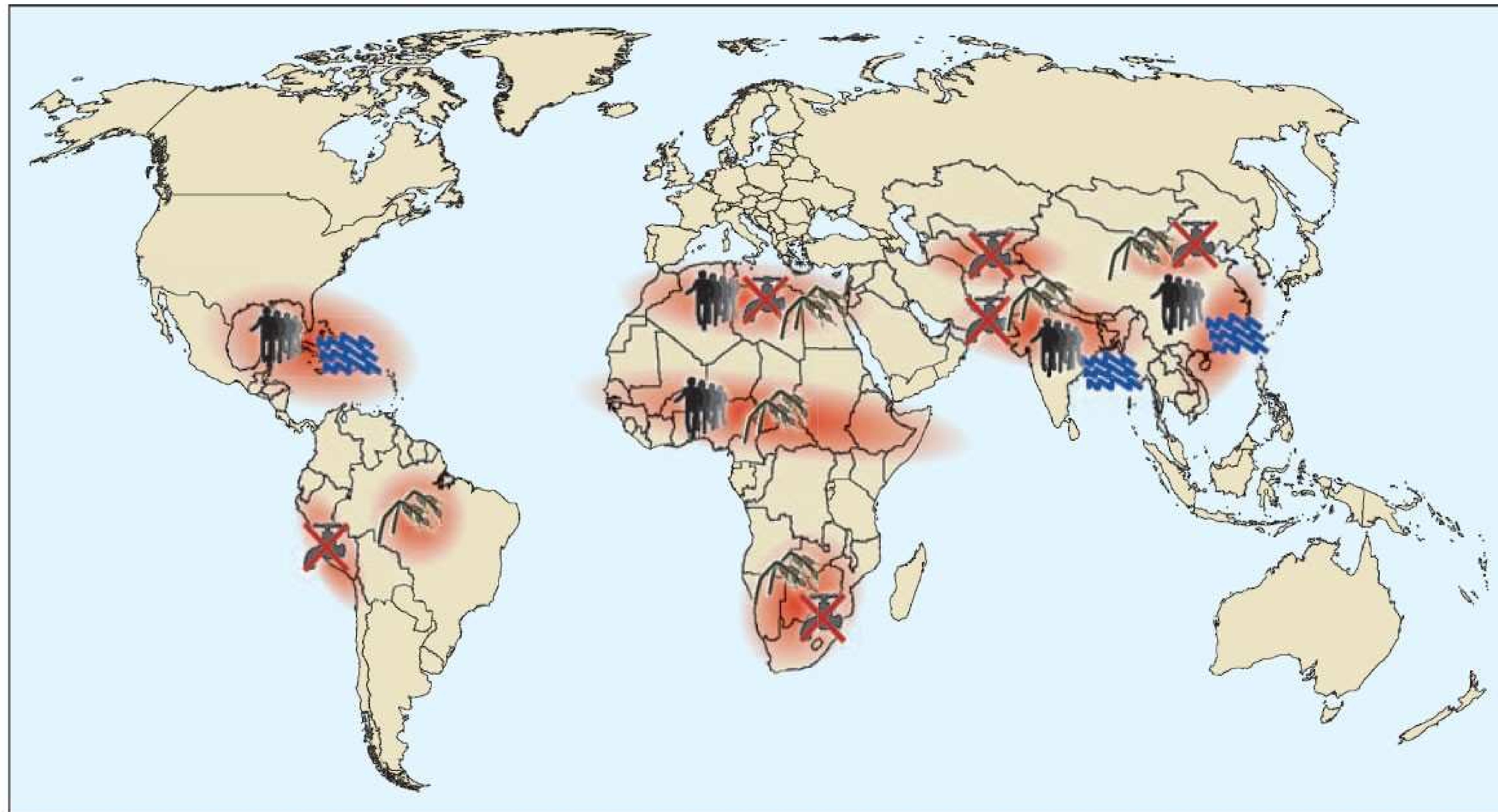
• [https://
www.unccd.int/our-work-impact/country-profiles/hung](https://www.unccd.int/our-work-impact/country-profiles/hung)

Hungary – S03-1.M1

Drought hazard in first epoch of baseline period

Konklúziók, jövőbeni lehetőségek

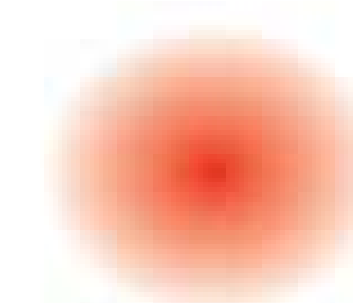
Konfliktus lehetőségek kiválasztott kritikus zónákban

Klímaváltozás előidézte ivóvíz erőforráscsökkenés

Klímaváltozás előidézte csökkenés az élelemtermelésben

Kritikus zóna

Klímaváltozás előidézte vihar és árvíz növekedés

Környezetileg előidézett migráció

- Klímaváltozás hatása
- Nemzetközi együttműködés
- Innováció és technológiai fejlődés
- Globális és helyi fellépések szükségessége
- Egyéni és társadalmi felelősségvállalás

**környezeti konfliktus ->
társadalmi válság ->
globális veszélyek**

Az elsivatagosodás elsődleges következménye: szűkösség, ínség, eszköztelenség, menekülés

Köszönöm a figyelmet!